

## HOTĂRÎRE

### **privind audierile pe cauzele pronunțării hotărîrilor Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) în privința Republicii Moldova, executarea acestora și prevenirea încălcării drepturilor omului și a libertăților fundamentale**

În temeiul art.126 din Regulamentul Parlamentului, la propunerea Comisiei juridice, pentru numiri și imunități și Comisiei pentru drepturile omului plenul Parlamentului a audiat situația cu privire la cauzele pronunțării hotărîrilor Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) în privința Republicii Moldova, executarea acestora și prevenirea încălcării drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Parlamentul a constatat că din 12 septembrie 1997, data intrării în vigoare pentru Republica Moldova a Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și pînă în prezent, CEDO a pronunțat în privința Republicii Moldova 111 de hotărîri în care s-a constatat cel puțin o încălcare a unui drept garantat de Convenție, iar în 60 de cazuri cererile reclamantilor au fost radiate de pe rol.

Pînă în prezent, toate hotărîrile pronunțate în privința Republicii Moldova și intrate în vigoare au fost executate. În total a fost achitată suma de 1 492 639 Euro, 1000 dolari SUA și 489 377 lei. Suma care urmează a fi achitată în temeiul hotărîrilor CEDO în cazul în care acestea vor deveni definitive în baza articolului 44 din Convenție, constituie 3010427 Euro.

În esență, în hotărîrile CEDO versus Republica Moldova, **constatările Curții au vizat încălcarea de către autoritățile naționale a următoarelor drepturi garantate de Convenție:** dreptul la un proces echitabil; la libertate și siguranță; de a nu fi supus torturii; la un recurs efectiv; la libertatea de exprimare; de a

sesiza Curtea; la protecția proprietății; la respectul vieții private și de familie; la libertatea de gândire, conștiință și religie; la libertatea de asociere.

**Cauzele principale a condamnării Republicii Moldova sunt urmare a:** neexecutării hotărârilor judecătorești sau duratei excesive a procedurilor judiciare; admiterii cererilor depuse în instanțe peste termen; casării neregulamentare a hotărârilor judecătorești; emiterii de hotărâri vădit nefondate; arestului și deținerii în arest fără un mandat valabil sau motivat; maltratării reclamanților; aplicării torturii; condițiilor inadecvate de detenție; lipsirii dreptului la nivel național de a cere compensații pentru violarea Convenției; examinării incorecte a cauzelor privind apărarea onoarei și demnității; neînregistrării unui cult religios.

În pofida faptului că în ultimii ani în Republica Moldova au fost înregistrate progrese în procesul de ajustare a legislației naționale la standardele internaționale inclusiv și în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, de evoluare a instituțiilor democratice, de consolidare a sistemului judecătoresc, totuși Parlamentul constată existența unor factori obiectivi și subiectivi care contribuie la încălcarea drepturilor și libertăților omului și condamnarea statului, fapte ce afectează imaginea țării pe plan internațional.

**Se constată că:**

Guvernul nu a întreprins toate măsurile necesare de ordin normativ, organizatoric, financiar pentru crearea condițiilor adecvate de detenție și funcționarea corespunzătoare a sistemului penitenciar, a activității organelor de drept. Nu sau luat măsuri suficiente în vederea executării la timp a hotărârilor judecătorești irevocabile și definitive de către autoritățile de stat de toate nivelurile.

Activitatea organelor de drept, procuraturii, poliției, instanțelor de judecată la capitolul respectării și corespunderii cerințelor Convenției Europene este insuficientă. Nu sînt adecvat sancționați funcționarii autorităților a căror activitate a generat încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor. Nu este asigurat la nivelul corespunzător dreptul la regres al statului față de persoanele vinovate.

Se constată cazuri de neaplicare a jurisprudenței și practicii CEDO de către instanțele judecătorești și colaboratorii organelor de drept, ca rezultat a lipsei unui sistem eficient de instruire inițială și continuă, inexistenței analizei sistematice a practicii de urmărire penală și a examinării cauzelor prin prisma jurisprudenței CEDO.

Se observă rolul inactiv, lipsit de principialitate al Consiliului Superior al Magistraturii și al Curții Supreme de Justiție în

problemele ce vizează unificarea practicii judecătorești, aplicării sancțiunilor disciplinare și de altă natură față de judecătorii care au pronunțat hotărâri eronate, au încălcat disciplina și etica.

În unele cazuri se constată carențe în activitatea Agentului Guvernamental și a direcției Agent guvernamental, manifestate prin organizare deficientă și neutilizarea tuturor procedeele permise de Curte pentru reprezentarea poziției statului.

În pofida sporirii numărului adresărilor la CEDO lipsește un mecanism de recurs constituțional individual capabil să asigure un control eficient asupra respectării Convenției Europene și să remedieze la nivel național situațiile de încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, garantate de Convenție.

*Exprimînd îngrijorarea față de situația creată, precum și în scopul asigurării în Republica Moldova a respectării, protejării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și eliminării încălcărilor depistate, Parlamentul hotărîște:*

**Art. 1.** Se ia act de rapoartele prezentate.

**Art. 2.** Se constată că activitatea autorităților publice în domeniul asigurării drepturilor omului și libertăților fundamentale nu corespunde deplin exigențelor garanțiilor și principiilor stabilite de legislația națională, tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

**Art.3.** - Guvernul:

- va continua elaborarea și prezentarea în mod prioritar a proiectelor de legi compatibile cu cadrul normativ al Consiliului Europei ce țin de asigurarea respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale, consolidarea sistemului judecătoresc, dezvoltarea sistemului de executare, reformarea sistemului penitenciar;

- va întreprinde acțiuni eficiente pentru: consolidarea bazei material-tehnice a sistemului penitenciar și crearea condițiilor de detenție în conformitate cu cerințele și standardele minime de detenție naționale și internaționale, asigurarea drepturilor lor procesuale și înlăturarea factorilor care generează încălcarea drepturilor și libertăților a persoanelor aflate în detenție;

- va asigura selectarea și instruirea mai exigentă a cadrelor instituțiilor de detenție prin prisma respectării drepturilor omului și contracarării fenomenului tratamentelor inumane sau degradante;

- va urgenta transmiterea izolatoarelor de detenție provizorie din subordinea Ministerului Afacerilor Interne în subordinea Ministerului Justiției, în conformitate cu prevederile legale;

- va asigura eficientizarea executării hotărîrilor judecătorești definitive;

- va continua și intensifica eforturile de reglementare amiabilă a cauzelor versus Republica Moldova aflate pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului;

- Va consolida instituțional și funcțional activitatea Direcției Agent Guvernamental și va crea rețeaua coordonatorilor din cadrul autorităților publice în scopul eficientizării activității Reprezentantului Guvernului la Curtea Europeană a Drepturilor Omului în vederea formulării poziției statului în cauzele versus Republica Moldova aflate pe rolul Curții, monitorizării executării hotărîrilor și deciziilor pronunțate de Curte în privința Republicii Moldova.

**Art. 4.** - Comisia guvernamentală permanentă pentru organizarea executării hotărîrilor definitive ale Curții Europene a Drepturilor Omului versus Republica Moldova va monitoriza în mod permanent realizarea măsurilor cu caracter individual și general în vederea executării integrale a hotărîrilor pronunțate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în privința Republicii Moldova, precum și pentru prevenirea și evitarea unor încălcări similare.

**Art.5.** - Autoritățile publice:

- vor asigura implementarea consecventă a actelor legislative adoptate și instruirea continuă a colaboratorilor în spiritul respectării legii, promovării și respectării drepturilor omului;

- vor manifesta o diligență deosebită la prezentarea informației solicitate de Reprezentantul Guvernului la Curtea Europeană a Drepturilor Omului în vederea reprezentării adecvate a statului în cauzele versus Republica Moldova aflate pe rolul Curții;

- vor intensifica cooperarea cu societatea civilă în vederea promovării și respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

**Art.6.** - Procuratura Generală:

- în limita competenței de conducere, exercitare și supraveghere a urmăririi penale, va asigura: aplicarea corespunzătoare a normelor procesuale și metodelor legale în cadrul urmăririi penale și examinarea minuțioasă a declarațiilor despre supunerea la acțiunile de tortură și tratamentului inuman și degradant;

- va întreprinde măsuri de implementare eficientă a instituției acțiunii regresului și va asigura tragerea la răspundere a funcționarilor publici și a judecătorilor pentru orice abatere gravă care a dus la condamnarea Moldovei de către CEDO.

**Art.7.** - Consiliul Superior al Magistraturii în limitele competenței va intensifica examinarea sesizărilor ce țin de etica și disciplina judecătorilor și va asigura în mod obiectiv și principial tragerea la răspundere a judecătorilor care au admis pronunțarea unor hotărâri eronate.

**Art.8.** - Se propune Curții Supreme de Justiție să sistematizeze practica judiciară în scopul aplicării ei uniforme și în concordanță cu jurisprudența CEDO precum și să adopte hotărâri explicative în contextul hotărârilor pronunțate de CEDO în privința Republicii Moldova ce vizează deficiențe la examinarea cauzelor de către instanțele judecătorești naționale;

**Art.9.** - Institutul Național de Justiție cu concursul Procuraturii Generale și Consiliului Superior al Magistraturii va elabora programe de învățământ și va organiza instruirea procurorilor, judecătorilor și altor persoane care contribuie la înfăptuirea justiției în domeniul apărării și garantării drepturilor omului și jurisprudenței CEDO.

**Art.10.** - Guvernul, Autoritățile publice, Procuratura Generală, Consiliul Superior al Magistraturii, Curtea Supremă de Justiție vor asigura analiza continuă a fiecărei cauze care a servit drept temei pentru pronunțarea de către CEDO a hotărârilor de condamnare a Republicii Moldova, inclusiv prin prisma hotărârilor pronunțate de Curte în privința altor state, relevante pentru Republica Moldova, și vor întreprinde toate măsurile posibile pentru lichidarea deficiențelor și lacunelor constatate.

**Art.11.** - Parlamentul va asigura în mod prioritar examinarea și adoptarea proiectelor de lege ce țin de protejarea drepturilor și libertăților omului, de consolidarea și asigurarea independenței sistemului judecătoresc, precum și a altor acte legislative ce vor contribui la dezvoltarea instituțiilor democratice din țară.

**Art.12.** - Se consideră necesară modificarea legislației în scopul instituirii mecanismului recursului individual la Curtea Constituțională, în vederea asigurării unui control eficient asupra respectării exigențelor sistemului Convenției europene pentru

apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și remedierii la nivel național a situațiilor de încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului garantate de Convenție.

**Art.13.** - Guvernul, Procuratura Generală, Consiliul Superior al Magistraturii, Curtea Supremă de Justiție, anual pînă la data de 31 decembrie, vor informa Parlamentul despre măsurile întreprinse pentru executarea prezentei hotărîri.

**Art.14.** - Controlul îndeplinirii prezentei hotărîri se pune în sarcina Comisiei juridice, pentru numiri și imunități și Comisiei pentru drepturile omului.

**Art.15.** - Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI